

STN	Adaptácia na zmenu klímy Zásady, požiadavky a pokyny (ISO 14090: 2019)	STN EN ISO 14090 83 9090
------------	---	--

Adaptation to climate change
Principles, requirements and guidelines

Adaptation au changement climatique
Principes, exigences et lignes directrices

Anpassung an den Klimawandel
Grundsätze, Anforderungen und Leitlinien

Táto norma je slovenskou verziou európskej normy EN ISO 14090: 2019.
Preklad zabezpečil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.
Táto norma má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

This standard is the Slovak version of the European Standard EN ISO 14090: 2019.
It was translated by Slovak Office of Standards, Metrology and Testing.
It has the same status as the official versions.

Nahradenie predchádzajúcich noriem

Táto norma nahrádza anglickú verziu STN EN ISO 14090 z januára 2020 v celom rozsahu.

131039

Národný predhovor

Obrázky v tejto norme sú prevzaté z elektronických podkladov dodaných z CEN, ©2019 CEN, ref. č. EN ISO 14090: 2019 E.

Súvisiace dokumenty

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia 2018, prijatá uznesením vlády Slovenskej republiky č. 478/2018.

Vypracovanie normy

Spracovateľ: Mgr. Daša Borovská, Bratislava

Technická komisia: TK 72 Environmentálne manažérstvo

ICS 13.020.40

**Adaptácia na zmenu klímy
Zásady, požiadavky a pokyny
(ISO 14090: 2019)**Adaptation to climate change
Principles, requirements and guidelines
(ISO 14090: 2019)Adaptation au changement climatique
Principes, exigences et lignes directrices
(ISO 14090: 2019)Anpassung an den Klimawandel
Grundsätze, Anforderungen und Leitlinien
(ISO 14090: 2019)

Túto európsku normu schválil CEN 17. júna 2019.

Členovia CEN sú povinní plniť vnútorné predpisy CEN/CENELEC, v ktorých sú určené podmienky, za ktorých sa tejto európskej norme bez akýchkoľvek zmien priznáva postavenie národnej normy. Aktualizované zoznamy a bibliografické odkazy týkajúce sa takýchto národných noriem možno na požiadanie dostať od Riadiaceho strediska CEN-CENELEC alebo od každého člena CEN.

Táto európska norma existuje v troch oficiálnych verziách (anglickej, francúzskej, nemeckej). Verzia v akomkoľvek inom jazyku, ktorú na vlastnú zodpovednosť vydal člen CEN v preklade do národného jazyka a ktorá bola oznámená Riadiacemu stredisku CEN-CENELEC, má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

Členmi CEN sú národné normalizačné organizácie Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Republiky Severné Macedónsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojeného kráľovstva, Srbsko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko a Turecko.

CENEurópsky výbor pre normalizáciu
European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung**Riadiace stredisko CEN-CENELEC: Rue de la Science 23, B-1040 Brusel**

Obsah

strana

Európsky predhovor	6
Úvod	6
1 Predmet normy	8
2 Normatívne odkazy	8
3 Termíny a definície	8
4 Zásady	10
4.1 Všeobecne	10
4.2 Perspektíva zameraná na zmeny	10
4.3 Flexibilita	10
4.4 Začlenenie a zapracovanie adaptácie	10
4.5 Robustnosť	11
4.6 Subsidiarita	11
4.7 Udržateľnosť	11
4.8 Synergia medzi adaptáciou na zmenu klímy a mitigáciou zmeny klímy	11
4.9 Systémové myslenie	11
4.10 Transparentnosť	11
4.11 Zodpovednosti	11
5 Prvotné plánovanie	11
6 Posudzovanie vplyvov zmeny klímy vrátane príležitostí	12
6.1 Všeobecne	12
6.2 Metódy posudzovania vplyvov	14
6.2.1 Všeobecne	14
6.2.2 Hodnotenie rizík	14
6.2.3 Hodnotenie zraniteľnosti	14
6.2.4 Prahová analýza	14
6.3 Posudzovanie adaptívnej kapacity	14
6.4 Identifikácia príležitostí	15
6.5 Identifikácia neistôt	15
7 Plánovanie adaptácie	16
7.1 Všeobecne	16
7.2 Súvislosť s politikou, stratégiou a plánovaním	16
7.3 Prijímanie rozhodnutí	17
7.3.1 Všeobecne	17
7.3.2 Identifikácia adaptačných opatrení	17
7.3.3 Prístupy k prijímaniu rozhodnutí	18

7.3.4	Rozhodnutia s krátkodobou, strednodobou a dlhodobou platnosťou	18
7.4	Adaptačný plán.....	19
7.4.1	Všeobecne	19
7.4.2	Predmet adaptačného plánu a hranice systému.....	19
7.4.3	Základná línia (porovnávací základ)	19
7.4.4	Informácie o zmene klímy	19
7.4.5	Vplyvy	19
7.4.6	Adaptívna kapacita.....	20
7.4.7	Adaptačné opatrenia	20
7.4.8	Implementácia, monitorovanie a hodnotenie, podávanie správ a komunikácia	20
7.4.9	Zapojenie zainteresovaných strán	20
8	Implementácia	21
8.1	Vodcovstvo a záväzok.....	21
8.2	Plán implementácie	21
9	Monitorovanie a hodnotenie	22
10	Podávanie správ a komunikácia	23
Príloha A (informatívna) – Využívanie systémového myslenia pri určovaní hraníc adaptácie na zmenu klímy		24
Príloha B (informatívna) – Prahová analýza.....		27
Literatúra		30

Európsky predhovor

Tento dokument (EN ISO 14090: 2019) vypracovala technická komisia ISO/TC 207 Environmentálne manažérstvo v spolupráci s CCMC.

Tejto európskej norme sa musí priznať postavenie národnej normy buď vydaním identického textu, alebo oznámením najneskôr do januára 2020, a národné normy, ktoré sú s ňou v rozpore, musia sa zrušiť najneskôr do januára 2020.

Upozorňuje sa na možnosť, že niektoré časti tohto dokumentu môžu byť predmetom patentových práv. CEN nezodpovedá za identifikáciu ktoréhokoľvek alebo všetkých takýchto patentových práv.

V súlade s vnútornými predpismi CEN-CENELEC sú túto európsku normu povinné prevziať národné normalizačné organizácie týchto krajín: Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Maltu, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Republiky Severné Macedónsko, Rumunsko, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédsko, Talianska a Turecka.

Oznámenie o schválení

Text ISO 14090: 2019 schválil CEN ako EN ISO 14090: 2019 bez akýchkoľvek modifikácií.

Úvod

Zmena klímy ovplyvňuje organizácie rôznymi spôsobmi a tento vplyv bude v nadchádzajúcich dekádach pokračovať v dôsledku pôsobenia skleníkových plynov vypúšťaných do ovzdušia už od začiatku priemyselnej revolúcie. Rozsah budúcej zmeny klímy bude závisieť od účinnosti snáh obmedziť ďalšie emisie skleníkových plynov a od riadenia iných faktorov, ktoré majú vplyv na radiačný účinok skleníkových plynov. Adaptácia na zmenu klímy by preto mala znižovať hrozby a maximalizovať príležitosti, ktoré meniaci sa klíma stavia pred organizácie všetkých typov.

V novembri 2016 vstúpila do platnosti Parížska dohoda, ktorá má obmedziť nárast globálnej teploty ovzdušia. Parížska dohoda stanovila celosvetový cieľ v oblasti adaptácie, a to „zvyšovanie adaptívnej kapacity, posilnenie odolnosti a zníženie zraniteľnosti v súvislosti so zmenou klímy, s cieľom prispieť k udržateľnému rozvoju a zabezpečiť adekvátnu adaptačnú odozvu v kontexte teplotného cieľa“. Implementácia Parížskej dohody spolu s Cieľmi udržateľného rozvoja OSN (United Nations Sustainable Development Goals, UN SDGs) odsúhlasenými v roku 2015 pomáha nasmerovať globálne snahy smerom k akciám, ktoré znížia emisie skleníkových plynov a vybudujú odolnosť voči zmene klímy.

Vplyvy zmeny klímy môžu byť priame alebo nepriame a môžu mať rôzne formy, napríklad fyzikálne, sociálne, finančné, politické, legislatívne alebo aj vplyvy súvisiace s reputáciou. Preto má adaptácia na zmenu klímy veľmi široký záber. Tento dokument umožní organizáciám určiť priority a vyvinúť efektívnu, účinnú a vykonateľnú adaptáciu prispôbenú na mieru špecifickým výzvam, ktorým organizácie v súvislosti so zmenou klímy čelia. Hlavným cieľom tohto dokumentu je poskytnúť organizáciám jednotný, štruktúrovaný a pragmatický návod, ako zabrániť škodám, ktoré môže zmena klímy spôsobiť, alebo ako ich minimalizovať, ale aj ako využiť vzniknuté príležitosti. Aplikovanie tohto návodu umožní organizáciám primerane zohľadňovať adaptáciu na zmenu klímy pri navrhovaní, implementácii a aktualizácii svojich politík, stratégií, plánov a aktivít.

Tento dokument sa má aplikovať spolu s inými prioritami organizácie. Znamená to, že aktivity súvisiace s adaptáciou na zmenu klímy sa majú vykonávať paralelne s aktivitami na mitigáciu zmeny klímy a inými prioritami udržateľného rozvoja alebo ako súčasť týchto ďalších aktivít a priorit.

Používanie tohto dokumentu môže okrem toho napomôcť organizácii preukázať zainteresovaným stranám vierohodnosť svojho prístupu k adaptácii na zmenu klímy. Tento dokument môže byť vhodný aj pre jednotlivcov a organizácie, ktoré sa zúčastňujú na procesoch kupovania, investovania a poisťovania, a snažia sa porozumieť, ako sa iná organizácia adaptuje na zmenu klímy. Tento dokument je vytvorený tak, aby pomohol organizáciám vyvinúť opatrenia a podávať správy o adaptačných aktivitách overiteľným spôsobom.

Prístup v tomto dokumente je použiteľný pre organizácie všetkých veľkostí a typov, ktorých činnosti, produkty a služby môžu byť ohrozené alebo v niektorých prípadoch aj zvýhodnené zmenou klímy. Prístup používaný v tomto dokumente je iteratívny, podporuje procesy kontinuálneho učenia sa a zlepšovania a je určený pre organizácie na všetkých úrovniach, od lokálnych po nadnárodné, vo verejnom aj súkromnom sektore, dobrovoľníckej a komunitnej organizácie, malé a stredné podniky. Tento dokument je použiteľný bez ohľadu na predmet adaptácie a môže sa používať v kontexte inkrementálnej zmeny aj transformácie.

Zámerné nelineárny charakter tohto dokumentu umožňuje organizáciám prijať jeho štruktúru bez ohľadu na to, v akom štádiu adaptácie na zmenu klímy sa nachádzajú, t. j. od práve začínajúcich organizácií cez organizácie už zapojené do adaptácie až po organizácie, ktoré sa rozhodli byť na čele týchto adaptačných zmien. Organizácie sa môžu pohybovať tam a späť medzi viacerými prvkami, čo závisí od toho, akým výzvam čelia a čomu sa už na skúsenostiach naučili. Štruktúra je napriek tomu logická, iteratívna a vytvorená tak, aby bola aplikovateľná smerom do budúcnosti. Štruktúra pokrýva tieto prvky:

- prvotné plánovanie
- posudzovanie vplyvov vrátane príležitostí;
- plánovanie adaptácie;
- implementácia;
- monitorovanie a hodnotenie;
- podávanie správ a komunikácia.

V tomto dokumente sa používajú tieto slovesné tvary:

- „musí“ (angl. „shall“) znamená požiadavku;
- „má, mal by“ (angl. „should“) znamená odporúčanie;
- „smie, môže“ (angl. „may“) znamená dovoľenie, prípustnosť;
- „môže“ (angl. „can“) znamená možnosť alebo schopnosť.

1 Predmet normy

Tento dokument špecifikuje zásady, požiadavky a pokyny na adaptáciu na zmenu klímy. To zahŕňa integráciu adaptácie v organizáciách alebo naprieč organizáciami, pochopenie vplyvov a neistôt a možnosť ich využívania pri informovaných rozhodnutiach.

Tento dokument je použiteľný v akejkoľvek organizácii bez ohľadu na jej veľkosť, typ a charakter, napríklad v lokálnych, regionálnych a medzinárodných organizáciách, v obchodných jednotkách, v konglomerátoch, v priemyselných odvetviach, v jednotkách manažérstva prírodných zdrojov.

Tento dokument môže byť podporným dokumentom pri tvorbe noriem na adaptáciu na zmenu klímy, špecifických pre jednotlivé odvetvia, aspekty alebo prvky.

2 Normatívne odkazy

V tomto dokumente nie sú normatívne odkazy.

koniec náhľadu – text ďalej pokračuje v platenej verzii STN